

Efese Sheen

Tudunmɔɔ Pɔli ya sɛmɛ wemu tun Efese sheen mu ge

Jɔɔ yɛ mu we sɛmɛ we d'a tun wɛ?

Efese egilizi wu mu Pɔli ya we sɛmɛ we tun, ga wu funɔɔ ki bi bye we sɛmɛ we di galaa Azi fiige ki egilizii pu bæri ni, kee kemu nijaa wogo p'a byi Turuki ge. Yee taanri Pɔli ya pye Efese kulo li ni, wee xuu wu wo kugbɔɔ l'a bye lii.

We sɛmɛ we kakana juɔɔ

Pɔli w'a Efese egilizi wu nɔɔ shan. Wu labyejii p'a wu tɛgɛ na Kile Jozaama pu jo Azi fiige ki bæri ni (Kapyegɛe 19:10).

Na Pɔli yaha kaso wu ni Orome kulo li ni, a Epafirasi di she wu yiri, na she wu pye na tudunmɔɔ kafinejuu p'a pu wo kalaakuumɔ wu ju co Efese kulo li ni. A Pɔli di sɛmɛ tun Efese egilizi wu sipyii pu mu, na pu funɔɔ to, na pu le koo ni, na pu tii na foro kalaakuumɔ wu tãan.

Sɛmɛ wu kafila juɔɔɔ

Efese Sheen 1—3 Kile wo keree ki tɛɛgana li kaa Pɔli ya yu: Shi wemu jɛ Yawutuu wɛ, pee ni Yawutuu p'a pinne pye kpɔɔn nigin sheen Kile mu Yesu Kirisa wo xu wu baraga ni.

Efese Sheen 4:1—6:9 Egilizi w'a yaa na Kile koro li jaari naarigana lemu na ge, lee ya jo fiinɛ.

Efese Sheen 6:10-20 Pɔli ya wɛɛ funɔɔ to na wɛɛ pu Kile wo kashen yagboyo yi lɔ, wu da yogo ki kɔɔn Shitaanni na.

Efese Sheen 6:21-24 Pɔli ya Efese Sheen shaari sanha.

Fò mujuu

1 ¹ Nɛ Pɔli, nɛ jɛ Yesu Kirisa wo tudunmɔɔ Kile nidaan funɔɔ ni. Kile ya yee piimu pye fɛɛfɛɛ, yee di daa Yesu Kirisa na [Efese kulo li ni] ge, yee mu nɛ we sɛmɛ we tun.

Nɛ yi shaari: ² Wù To Kile ni wù Kafɔɔ Yesu Kirisa wu niime ni janiɛ kan yi mu.

Niime wemu Kile ya gaan Yesu wo n'a daa fɛɛ pu mu ge

³ W'a wù Kafɔɔ Yesu Kirisa To Kile sɔni! Kile Munaa li wo duba wemu bæri wu jɛ fugba we ni ge, w'a wee bæri kan wɛɛ mu Kirisa wo kariɛɛge ki ni. ⁴ Kile ya wɛɛ jaha bulo Kirisa wo kariɛɛge ki ni na ta koɔɔ sanha

yàa wɛ. Kɔnhɔ wù bye fɛfɛɛ, wù bye jaagi baa fɛɛ wuyɛ pyaa naha tàan. ⁵ Kile yɛ pyaa ya fɛnhɛ kee fungɔngɔ ke yaha wuyɛ mu wu wo taanɛɛge ki funɔɔ ni, na wèe pye wu nagoo Yesu Kirisa wo kariɛɛge ki funɔɔ ni. Lee l'a pye wu nidaan kaa wu wo saama pu funɔɔ ni. ⁶ W'à Kile sɔni wu niime wu wuu na, w'a wemu loolo wù na ma ni wu nidaan Ja wu baraga ni ge. ⁷ Kirisa wo kariɛɛge ki funɔɔ ni wèe ya shɔ wu shishan pu baraga ni. A wèe wo jurumu wu bæeri di yafa wèe mu na be ni Kile wo tehene baa niime wu ni. ⁸ W'a wee niime wu kan na jɛhe fo xuuni wèe mu ni fungɔngɔ fɛɛɛ tuugo bæeri, ni lajɛ tuugo bæeri ni. ⁹ W'a bi lee kaɲmɔhɔɔ le bye funɔɔ yaha wuyɛ mu, kɔnhɔ wu ba lee pye wu wo saama pu funɔɔ ni Kirisa baraga ni. Lee kaɲmɔhɔɔ le, w'a lee she wèe na. ¹⁰ W'a li yaha wuyɛ funɔɔ ni na kee keree kii pyeduun ba nɔ, wu yaɲmuyɔ yi bæeri pinne, fugba woyo ye fara niɲɛ ke woyo ye na, Kirisa di bye yi bæeri ɲuɔfɔɔ.

¹¹ Lemu wo ɲɔmɛɛ li bi lɔ wèe mu ge, wèe ya wù taa ta lee ni Kirisa wo kariɛɛge ki funɔɔ ni, bani Kile ya weri wèe naha bulo fo taashiine li ni, na saha ni wu wo keree ki teɲegana li ni. Kile di wu keree bæeri pyi na saha ni wuyɛ pyaa nidaan ni. ¹² Wee tuun wu ni w'à Kile sɔni wu saama pu wuu na, wèe piimu p'a pye shenshiilee na Kirisa pye wù tadaɲa ge. ¹³ Yee be, ba yee ya can jomɔ pu logo wɛ, pee pemu pu jɛ ɲuwuuro ti wo Jozaama pu ge, a yee di dà Kirisa na. A Kile di wu wo fɛ pu kpɔn yee na. Pee jɛ Fɛfɛɛɛ Munaa le, lee lemu wo ɲɔmɛɛ l'a lɔ ge. ¹⁴ Fɛfɛɛɛ Munaa li jɛ wèe wo cɛn wu yashiige, na li shɛɛ na wèe na ba jé wu ni. Wee cɛn we na ba wèe ɲuɔɔ wolo fɛfɛɛ caɲa ka. Lee wuu na w'à Nɔɔɔ Fɔɔ Kile sɔni!

Ɔɔli wo Kile-ɲɛɛɛ

¹⁵ Lee na ba nɛ logo na yee ya dà Kafɔɔ Yesu na, fɛfɛɛɛ wuu pu bæeri be kaa di dan yee ni wɛ, ¹⁶ a nɛ fungɔngɔ yaha yee na na wo Kile-ɲɛɛɛ ki ni. Nɛ Kile ɲɛɛɛ tuun bæeri ni yee mu, na baraga tɛri wu na yee wuu na. ¹⁷ Wù Kafɔɔ Yesu Kirisa To Kile we, Kile-gbɔtabaaga ke, nɛ li shaa wu mu jo wu fungɔngɔ fɛɛɛ kan yi mu, wu wuyɛ she yi na, kɔnhɔ y'i já wu cɛ fiinɲɛ. ¹⁸ Nɛ li shaa wu mu jo wu yi fungɔnyɔ mugɛ, w'a yi yiri tadaɲa kemu kaa na ge, kɔnhɔ y'i kee keree cɛ. Cɛn nɔɔɔ wo wemu w'a gbegele yee ni wu fɛfɛɛɛ nagoo pusamaa kaa na ge, kɔnhɔ y'i wee be wo naafuugbɔ wu ɲuɔɔ kana cɛ. ¹⁹ Tehene baa sefɛɛɛ temu be ti jɛ Kile ni na naha tii ni n'a daa fɛɛ pu bæeri ni ge, kɔnhɔ y'i tee be cɛ. ²⁰ Kile ya tee tehene baa sefɛɛɛ te she Kirisa ni, w'a wu jɛ na yeege xu ni, na wu teɲɛ fugba we ni wuyɛ kanige cɛ. ²¹ Kile ya wu teɲɛ ɲuɔɔ fɛɛɛ ti bæeri ɲuɔɔ ni, ni sefɛɛɛ ti bæeri, ni fanha ki bæeri, ni saanra ti bæeri ɲuɔɔ ni. Kile ya wu teɲɛ yaɲmuyɔ yi bæeri ɲuɔɔ ni. Ke kɔɲɔ ke wo yaɲmuyɔ yi yɛ be wɛ, ga kɔɲɔ kemu k'a ma ge, kee be wo yaɲmuyɔ yi ɲuɔɔ ni. ²² Kile ya yaɲmuyɔ yi bæeri tirige

yaha Kirisa nõhodaan, na wu pye Egilizi wu ɲuɲɔfɔgbɔ. ²³ Egilizi wu wu ɲe Kirisa wo ceepuuro te. Kirisa w'a wu ɲini, na wu pyi wu ɲɔ na fani.

Na foro xu ni, na jé ɲii sicuumɔ ni

2 ¹ Yee ɲanaa wuu bye ba xuu ɲe wɛ, yee tiibaara ni yee jurumu w'a lee pye. ² Yee ɲanaa wuu bi ɲaari ke koɲɔ ke wo ɲaarigana na, na daha munaakuuɲɔ ki wo ɲuɲɔfɔ wu feni, lee munaa lemu l'a baari pyi n'a she fɛɛ pu funyɔ ni ge. ³ Wèè ni pee beeri pu bye kariɲɛɛge ni, na taha wù wo lakuuɲɔ ke feni, na wùye pyaa wo ɲidaan ni wùye pyaa wo fungɔɲɔ keree pyi. Lee funɲɔ ni Kile wo loyire le li bi da ba nɔ wèè na ba pusamaa ɲe wɛ. ⁴ Ga Kile wo ɲipaara t'a pele fo xuuni! Wèè ya taan wu mu taangana lemu na ge, ⁵ lee wuu na w'a wèè ni Kirisa pinne ɲe shiizhan na wèè yaha wèè na bi bye be xuu wù wo jurumu wu wuu na. Kile wo niime wu ye pe gbɔɔɔ ni yee ya shɔ. ⁶ Wèè ni Yesu Kirisa wo kariɲɛɛge ki funɲɔ ni Kile ya wèè pinne ɲe, na wèè pinne teɲe be ni wu ni fugba wu ni.

⁷ Tehene baa niime wemu w'a she wèè shizhaa na wu wo saama pu funɲɔ ni Yesu Kirisa baraga ni ge, w'a li pye mu kɔnhɔ wee tehene baa niime we di da zheɛ w'a fiinɲe cabaya yi na. ⁸ Bani Kile wo niime wu ye nigin pe gbɔɔɔ ni yee ya shɔ n'a daa baraga ni. Lee ya ta yiri yeeye pyaa yiri wɛ, Kile wo loolodaa l'a pye lere. ⁹ Lee ya ta pye yee wa shishiin wo kapyegee baraga ni wɛ, kɔnhɔ wa shishiin ganha bu tabaara le wuyɛ ni wɛ. ¹⁰ Kile w'a wèè yaa. Yesu Kirisa baraga ni Kile ya wèè da kapyegee nizaanɲaa kaa na, kee kiimu w'a bi gbegele kɔnhɔ wèè di ba já w'à kee pyi ge.

Shi wusama ni Yawutuu p'a ɲeri pye nigin Kirisa baraga ni

¹¹ Yee ya ta pye Yawutuu wɛ. Yawutuu pu p'a cekɔɔɔɔ ti pye ge, pee di yee pyi cekɔɔbaalaa, na ta pee wo cekɔɔɔɔ t'i ɲe sipya wo keɲe fe. Yi yi funyɔ yaha nidogo ni taashiine li wo torogana li ni. ¹² Yee bi sanha Kirisa ce wee tuun we ni wɛ. Taa bye yee mu Izirayeli wo nagoo pu niɲe ni wɛ. Kile ya kariɲɛɛge ɲomeheɛ kiimu lɔ ge, yee bi bye kee nabuun. Tadaɲa bye yee na wɛ, Kile be di ɲe yi mu ke koɲɔ ke na wɛ. ¹³ Ga nime, yee piimu sanha ki bi lii Kile na ge, yee ni Yesu Kirisa wo kariɲɛɛge ki funɲɔ ni yee ya wu teɲe Kirisa wo shishan pu baraga ni.

¹⁴ Bani Kirisa ye pyaa k'a pa ni ɲaɲiɲe ni wèè mu. Shi wemu ɲe Yawutuu wɛ, w'a wee shi we ni Yawutuu pu beeri pinne na pye nigin. Kasɔɔɔ ke ki bi pu waagi laha puyɛ na, na pu pye peen ge, w'a kee shan laha wà. ¹⁵ W'a Yawutuu pu wo saliya we ni wu ɲomeheɛ ki beeri yirige laha wà, kɔnhɔ wu Yawutuu ni shi wusama pinne wu wo kariɲɛɛge ki baraga ni, wu pu pye shi nigin wemu ɲe nivomɔ ge, w'i ɲaɲiɲe le pu te ni. ¹⁶ Wu na xu korikoritige ki na, lee wo baraga ni w'a pu shuun wu pinne, na pu pye

cepuuro nigin, na be le pu ni Kile te ni. A tee pæenre t'i xho korikoritige ki baraga ni. ¹⁷Piimu p'a lii, ni piimu p'a teeŋe ge, w'a pa jaŋiŋe ki jomɔ jo pee bæeri mu. ¹⁸Bani Yawutuu fara shi wusama na, Kirisa gbɔɔɔ ni wèe wa bæeri da já vulo To Kile na Fefæere Munaanunɔ li baraga ni.

¹⁹Lee wuu na do, yee ŋe nige nabuun kelee nadadiinmæe we. Ga yee ni Kile wo nagoo p'a ŋeri nime fiinuŋɔ nigin nagoo. Yee ya ŋeri Kile wo puga ki sipyii. ²⁰Nɔho shanma pemu na p'a yee yereŋe ge, pee ŋe tudunmɔɔ pee, ni Kile wo tudunmɔɔ pu wo pe, Yesu Kirisa ye pyaa di ŋe gunŋmii li kagereŋe ke. ²¹Puga ki bæeri na kiye co, na yere Kirisa wo kariŋeɛge ki ni. K'a bye Fefæere ti bæeri wo fefæere xuu we Kile mu. ²²Kirisa wo kariŋeɛge ki funŋɔ ni yee be ya pinne faanri ni pusamaa ni, kɔnhɔ y'i bye puga, kemu ŋe Kile tateŋge wu Munaa|Kile Munaa li gbɔɔɔ ni ge.

Labye wemu ya le Pɔli keŋe ni shi wusama te ni ge

3 ¹Lee wuu na yee piimu pu ŋe shi watii ge, Yesu Kirisa wuu na p'a ne le kaso ni yee wuu na. ²Kile ya labye wa kaa le ne keŋe ni wu niime wu baraga ni yee wuu na. Yee ya wee kaa logo. ³Kile ya wu kaŋmɔhɔɔ li she ne na, ne fenhe kafilakaya ya taga yee jo na seme wu ni. ⁴Yi ba wee xuu wu kalaa, yi na li ja wà na ne Kirisa wo kaŋmɔhɔɔ li ce xuuni. ⁵Lee kaŋmɔhɔɔ li ya ta she tapaa wo sipyii pu na we. Ga nime Kile ya li she fefæere tudunmɔɔ ni Kirisa wo fefæere tudunmɔɔ pu na Fefæere Munaa li keŋe feni. ⁶Lee kaŋmɔhɔɔ li le: Shi wemu ŋe Yawutuu we, pee ya pinne taa ta ni Yawutuu pu ni Kile Jozaama pu baraga ni Kile wo cen wu ni, w'a wemu gbegele wu nagoo pu mu ge. Pu bæeri ya ŋeri cepeuro ninuuro ti wo yatenye, a pu be di taa ta Kile wo ŋɔmæe li ni, w'a lemu lo Yesu Kirisa baraga ni ge.

⁷Ne pye Jozaama pu wo jovɔɔ na saha ni Kile wo niime wu loolodaa li ni, w'a lemu kan ne mu wu sefæere ti baraga ni ge. ⁸Ne wemu wu ŋe Kile wo fefæere wuu pu bæeri kadugo yiri wo ge, a Kile di niime kan ne mu, kɔnhɔ ne da Kirisa wo tehene baa saama pu kaa yu shi wusama mu, wee wemu ŋe Yawutuu we. ⁹Yaŋmuyɔ yi bæeri yaavɔɔ Kile bi kaa lemu ŋmɔhɔ fo taashiine ni ge, w'a jo ne wu lee wo keree pyegana jo fiinŋe. ¹⁰Nuŋɔ fæere ni sefæere te ti ŋe fugba wu ni ge, kɔnhɔ tee di já Kile wo fungɔngɔ fæere nigbɔɔɔ ti ce cegana bæeri na nime, Egilizi wu baraga ni. ¹¹W'a lee pye na saha ni wu keree ki ni, w'a bi kiimu gbegele fo taashiine li ni, na ba ki pye wu Kafɔɔ Yesu Kirisa ni ge. ¹²Yesu wo kariŋeɛge ki funŋɔ ni wèe da já lowaa ta, na fulo Kile na fyaara baa, n'a daa gbɔɔɔ ni Yesu na. ¹³Lee wuu na n'a yi ŋeri jo kanhama pemu p'a nɔni ne na yee wuu na ge, jo pee ganha bu da yi fungɔnyɔ kyæegi we, bani pee kanhama pu ŋe nɔɔɔ yee mu.

Pɔli wo peregɛ ke

¹⁴Lee wuu na ne nuguro sinni To Kile jaha taan, na wu jɛeri, ¹⁵wee wemu w'a kpɔnhɔ ki bɛeri da ge, fugba wogoo ki fara jɛɛ wogoo ki na. ¹⁶Ne wu jɛeri jo wu fanha kan yi mu, wu yi logoo waha wu Fefɛere Munaa li gbɔɔɔ ni, na saha ni wu tɛhɛnɛ baa nɔɔɔ wu ni. ¹⁷Kirisa di diin yi zɔɔɔ pu na n'a daa baraga ni, kɔnhɔ yi niye di juri, see see taanpɛɛge ni! ¹⁸Yi ni Kile wo fefɛere wuu pu bɛeri di jɔ kee taanpɛɛge ke jɔdaa, ni ki kadaa, ki jubile ni ki jogi jɔɔɔ kana ce. ¹⁹Yi Kirisa wo taanpɛɛge ki ce, kee kemu k'a ye cemɛ pu bɛeri na ge, kɔnhɔ yi jɔ di fa ba Kile jɛ we.

²⁰Ayiwa, wɛɛ ya yanmuyɔ ya jɛeri Kile mu, kelee na wu funyɔ kɔɔɔ ni yi kaa ni xuuni. Kile na jɔ yee kan wɛɛ mu, ali fo na doro bɛ wɛɛ wo fungɔngɔ ki taan wu sefɛere ti baraga ni. Tee sefɛere te t'a labye pyi wɛɛ funyɔ ni. ²¹Nɔɔɔ w'a dɛri wee ni Yesu Kirisa na Egilizi wu ni fo gbɛe! Amiina.

Niginre temu t'a daa Yesu Kirisa baraga ni ge

4 ¹Lee wuu na ne yi jɛeri, ne wemu wu jɛ kaso ni Kafɔ wuu na ge, jo y'a yiri lemu na ge, y'a lee koo jaari. ²Yi yiye tirige ni lotaan, ni loxulo ni! Yi da yiye teri ni taanpɛɛge ni! ³Niginre temu t'a daa Fefɛere Munaa li ni ge, yi la le y'i gori yaha tee ni janiye ki funyɔ ni, kee janiye kemu k'a yi jɔ yiye na ge. ⁴Ceepuuro nigin ti jɛ, ni Fefɛere Munaa nigin, ma na jo ba Kile ya yee yiri mɛ tadaɔa nigin wuu na we. ⁵Kafɔ nigin ye wu jɛ, ni n'a daa nigin, ni batizeli* nigin. ⁶Kile nigin ye bɛ wu jɛ. Wɛɛ bɛeri To wu jɛ wii, wee wu jɛ wɛɛ bɛeri jɔɔɔ ni, na jɛ wu bɛeri tɛ ni, na jɛ wu bɛeri funyɔ ni.

⁷Ga w'a niime kan wɛɛ bɛeri nigin nigin mu, na saha ni Kirisa wo loolodahaa ki jɔɔɔ kana ni w'a kiimu kan wɛɛ mu ge. ⁸Lee wuu na Kile Kafila w'a jo na:

«Ayiwa, w'a dugi na kari fugba wu ni,
na sipyii pii co na pye buloo,
na loolodahaa kan sipyii pu mu.»*

⁹Ma bu logo na w'a dugi, lee ya li shɛɛ na w'a bi tigi bɛ fo jɛɛ ke nɔhɔdaan. ¹⁰Wemu w'a tigi ge, wee ninumɔ w'a dugi fo fugba lii lii we ni, kɔnhɔ wu kɔɔɔ ke bɛeri jɛ ni wu wo sefɛere ti ni. ¹¹Wee w'a loolodahaa kan sipyii pu mu, a pii di bye Yesu wo tudunmɔɔ, a pii di bye Kile

* **4:5 Batizeli** jɛ Kiricɛɛn mu na ma mini yeege lɔhɔ ni. Ga li kɔri ye pyaa jɛ na p'a pinne ni Yesu ni wu xu ni wu jɛ wu na.

* **4:8** Zaburuu 68:19

tudunmɔɔ, a pii di bye Jozaama pu jovee, a pii di bye karamɔgɔɔ ni kalaatii. ¹² Kɔnhɔ wu Kile wo fefɛere wuu pu gbegele Kile wo labye wu kaa na, la di da faraa Kafɔɔ wo Egilizi wu na. ¹³ Lee funɔɔ ni wɛe beeri da jaa binne na bye nigin n'a daa fɛere ni Kile Ja wu je wu ni. Wɛe beeri na sii kɔɔ fo na bye sipyii, piimu ɔɔ ya fa ba Kirisa ɔe-ɛ ge.

¹⁴ Ayiwa wɛe da bye nige nɔhɔpiire, kalaakuumɔ tuugo beeri wo kafɛege na pu luu na gbee nanmahara fɛe keɛ kurogo wɛ. Bani pee ya sipyii piinne ni pu wo shizhiinne pu ni. ¹⁵ Ga wɛe ba can yu taanɔɔge funɔɔ ni, wɛe na ba gɔgɔɔ na se Kirisa mu. Wee wu ɔe Egilizi wu ɔɔ ke. ¹⁶ Ceepuuro ti beeri t'a keme gbegele na pye nigin wee baraga ni. Ti yatenye yi beeri y'a yiye co na ɔɔ xuuni yatenzogomɔ pe ni, na saha ni yi beeri nigin nigin wu wo labye wu ni. Lee legana le na ceepuuro ti beeri ya legi, na baraga taa taanɔɔge funɔɔ ni.

Niifeere nivɔɔ Yesu Kirisa ni

¹⁷ Ayiwa, yemu n'a da jo di waha yi mu Kafɔɔ mege na ge, yee yi wa me. Yi ganha ba ɔaari nige ma na jo ba Kile cebaalaa pii wa ɔaari na sahanji ni pu wo ɔɔ baa fungɔɔ ye ni wɛ. ¹⁸ Nibiige ni pu ɔe. Taa ɔe pu mu Kile wo pii sicuumɔ pu ni wɛ, bani pu niwewaa l'a pu ɔeri kaacebaalaa. ¹⁹ Shiige pile be ɔe pu na wɛ, fo p'a puye yaha nɔhɔmɔ na, na gburogi na dɔɔɔɔ tuugo beeri pyi ni ɔegbɔɔ.

²⁰ Ga kalaa we yee ya ta Kirisa wo shizhaa na ge, yee ya ta lee ɔa wee ni-i de! ²¹ Li bu she da nago kanna y'a wu kaa tii logo kunni; can we wu ɔe Yesu ni ge, li bu da nago kanna y'a kalaa na saha ni wee can we ni, ²² fo yi bu yi yahagana nilee li yaha. Lee wo lakuunɔ ke k'a sipya faanna, na ma kyɛgi. ²³ Lee na fo yi xakilee pee, ni yi fungɔɔ yi beeri bu ɔeri na pye nivoyo. ²⁴ Yi yahagana nivonɔ lɔ, y'i bye Kile wo jaa we. Y'i bye sipyii piimu p'a tii ge, y'i bye sipyisaamaa. Kile wo can wu baraga ni lee wa daa.

²⁵ Lee wuu na yi kafineye yaha, yi da can yu yiye mu, bani wɛe beeri p'a pinne na bye ceepuunuuuro wo yatenye. ²⁶ Yi logoo bu yiri, yi ganha bu da jurumu pye wɛ! Yi ganha bu caɔa yaha ki to kee loyiregee ki ta yi ni wɛ! ²⁷ Yi ganha bu da tajege kan Shitaanni mu wɛ! ²⁸ Wemu wu bye nagaa ge, wee wu nagaara ti yaha, wu da kapyɛɛ pyi ki pyegana na wu keye yi na, kɔnhɔ wu be di da daa, wu da la baa fɛe pii kaan.

²⁹ Joguuumɔ pa shishiin ganha ba fɔro yi ɔɔɔ ni wɛ, fo jomɔ nizaama, pemu na jaa la fara sipyii piitiilee wo baraga na, na saha ni pu mago ni, na samɔhɔɔ leni pu logovee ni ge. ³⁰ Yi ganha ba Kile wo Fefɛere Munaa li luu yirige wɛ. Lee li ɔe Kile wo fe pe yee na, na wɛe wo ɔuwuuro ti caɔa ki sige. ³¹ Yi funguunɔ yaha, yi ganha ba loyiregee kɔni wɛ, yi ganha

ba yi logoo yirige we, yi kafilanɛhere te yaha, yi ganha ba sipyii meye kyɛɛgi we, yi kuumɔ tuugo beeri yaha! ³² Y'a kasaanɔa pyi yiye na, y'i da nuɔɔ ɔaari yiye na. Y'a yi jurumu wu yafani yiye mu, ba Kile be ya yi wo jurumu wu yafa yi mu Kirisa wo kariɛɛge ki ni we.

Kpɛɛnge ki wo ɔara li keree

5 ¹ Kile w'a wɛe yiri na pye wu nagoo, lee wuu na ne yi ɔɛri jo y'a ɔaari ɔaariɔaana na lemu l'a dan Kile ni ge. ² Y'a ɔaari taanɛɛge ni ba Kirisa ɔe we. Wɛe kaa ya taan wu mu, a wu wuye kan na pye saraga wɛe wuu na, kee kemu kaa ya taan Kile ni ba nudanga yawurire ɔe-ɛ ge.

³ Dɔdɔɔ, ni nɔhɔmɔ tuugo beeri, ni ɔegbɔɔ, le la shishiin mege be yere ya yaa na yiri yee te ni we. Kile wo fɛfɛere sipyii pu ya yaa ni lee la shishiin ni we. ⁴ Shiige baara jomɔ, ni nuɔɔ baa jomɔ, ni kafilanɔɔɔ be ya ɔɔ tajogo ni we. Yi sii y'a Kile sɔni ye!

⁵ Yi li ce fiinne na jo dɔdɔ, ni nɔhɔmɔ pyeɔɔ, ni ɔegbɔɔ fɔɔ, wee wa shishiin wa da jɛ Kirisa ni Kile wo saanra|Kile saanra te ni we. ɔegbɔɔ ni yaperegaanra beeri nigin. ⁶ Yi ganha bu sipya wa shishiin yaha wu yi piinne ni nuɔɔ baa jomɔ ni we. Kee keree kii k'a Kile wo loyire li kilee na zhaan Kile ɔmɛɛcobaalaa pu nuɔɔ ni. ⁷ Lee wuu na yi ganha bu jɛ pu wo kariɛɛge ki ni we.

⁸ Nibiige ni yee di bi bye taashiine li ni, ga Kafɔɔ wo kariɛɛge ki funɔɔ ni, yee ya pye nime kpɛɛnge na. Y'a ɔaari ba kpɛɛnge nagoo ya ɔaari we! ⁹ Bani kpɛɛnge wo labye wu ɔe me saama, ni tiime, ni can. ¹⁰ Keree kiimu k'a dan Kafɔɔ ni ge, yi la le yiye ni yi kee ce! ¹¹ Yi ganha ba womɔ keree pyi we, kuduun ɔe kee ni we. Ga y'a kee yeege be yere kpɛɛnge na. ¹² Pee sipyii pii ya keree kiimu ɔmɔhɔni na byi ge, ali kee jo be yere ɔe shiige. ¹³ Ga kaa lemu bu foro kpɛɛnge na, lee ɔaha na je viinne. ¹⁴ Bani kaa lemu beeri l'a foro kpɛɛnge na na xɔ ge, lee ɔaha na je. Lee wuu na p'a yu na:

«ɔmunumɔ fɔɔ we, yiri!

Yiri foro xuu pu te ni,

Kirisa na wu wo kpɛɛnge ki le ma mu.»

¹⁵ Yi kasɛge yaha yiye na xuuni, yi yi ɔaariɔaana ce! Yi ganha ba ɔaari ba fungɔnyɔ baa fɛɛ ɔe we! Ga y'a ɔaari ba fungɔnyɔ fɛɛ ɔe we. ¹⁶ Caɔa nii lemu ni yi wa nime ge, lee caɔa nii l'a kolo. Lee wuu na yi bu tuun wemu ta, y'a yi se beeri pyi kasaanɔa bye ni. ¹⁷ Lee na yi ganha bu da bye fungɔnyɔ baa fɛɛ we, ga yi Kafɔɔ ɔidaan sha yi wee ce. ¹⁸ Yi ganha ba ɔawɔhɔ wuu yiye na ni duven gbaa ni we, lee wa popama waa. Ga yi ɔi Kile Munaa na. ¹⁹ Y'a samɔhɔɔ leni yiye ni ni Kile koro yoyo ni, ni Zaburuu ni Fɛfɛere Munaa yoyo. Y'a yoyo yi ceɛ, yi da Kafɔɔ sɔni ni yi

zɔɔ pu beeri ni. ²⁰ Y'a baraga teri To Kile na tuun beeri ni keree beeri na, wu Kafɔ Yesu Kirisa mege na.

Cèe ni pu namaa tɛ keree

²¹ Yi yiye tirige yiye mu Kirisa wo jii fyaara ti wuu na.

²² Cèe yi yiye tirige yi namaa pu mu, ba y'a yiye tirige Kafɔ mu wɛ.

²³ Bani ná wu jɛ cee jɔɔɔɔ, ba Kirisa jɛ mɛ Egilizi jɔɔɔɔ wɛ. Wee Egilizi we wu jɛ Kirisa wo ceepuuro te, Kirisa di jɛ ti Shɔɔɔ. ²⁴ Egilizi w'a kuu kuugana lemu na Kirisa mu ge, cèe pu be ya yaa na kuu pu namaa mu lee kuugana li na.

²⁵ Namaa, yi cèe pu taan yi mu, ba Egilizi w'a taan Kirisa mu, fo w'a wuyɛ kan wu wuu na wɛ. ²⁶ W'a lee pye mu kɔnhɔ wu lɔhɔ ni Kile jomɔ pu taga Egilizi wu pye fɛfɛɛ. ²⁷ Kɔnhɔ wu wu yereɛ wuyɛ naha tɔan ni nɔɔɔ ni. Nɔhɔmɔ tɛnɛ, kelee tafɔnrɔ, kelee lee la shishiin tuugo ganha bu ja wu na wɛ. Ga wu bye fɛfɛɛ jaagi xuu baa. ²⁸ Namaa pu ceepuuro ti kaa ya dan pu ni taangana lemu na ge, mu pu cèe pu be ya yaa na dan pu ni. Ná beeri shɔ w'a dan wu ni ge, wee wo ceepuuro ti kaa l'a dan wu ni. ²⁹ Bani sipya wa shishiin ceepuuro tɔn ya bengi wu mu wɛ. Ga wu ma ti jɔ shaa, na ti kemɛɛ, ba Kirisa be ya wu wo Egilizi wu pyi wɛ. ³⁰ Bani wèe pu jɛ wu ceepuuro ti yatenye ye.

³¹ «Lee wuu na, ná na ba wu nu ni wu to yaha, na koomɔ pu shɔ na.

Pu shuun wu na bye ceepuuro nigin.»*

³² Lee kanjɔmɔhɔnɔ le kɔri w'a peɛ fo xuuni. Ne li she jo Kirisa wo karijɛɛge ke ni wu Egilizi wu na li naha ya tii. ³³ Lee beeri funjɔ ni yee namaa pu beeri ya yaa, wa beeri wu shɔ di da dan wu ni, ba wuyɛ pyaa wo ceepuuro ti kaa ya dan wu ni wɛ. Cèe pu be ya yaa na baraga teri pu namaa na.

Nɔhɔpiire ni ti sefɛ keree

6 ¹ Nɔhɔpiire, y'a yi sefɛ jɔmɛhɛɛ coni Kafɔ wo karijɛɛge ki ni, bani lee l'a tii. ² L'a ka Kile Kafila wu ni na: «Ta ma to ni ma nu peɛ!» Le l'a pye saliya wu jɔmɛɛjuu nizhiine le, na le jɔmɛɛ le lɔ na taha li na na: ³ «Kɔnhɔ ma di janije ni jɛmɔnɔ ta jije ki na.»* ⁴ Tii, yee be ganha ba yi nagoo pu logoo yirige wɛ! Ga y'a pu biini, yi da pu yeri na saha ni Kafɔ ye pyaa wo kalaa wu ni.

* 5:31 Zhenezi 2:24

* 6:2-3 Ekizode 20:12; Duterɛnɔme 5:16

Buloo ni pu kafee

⁵Buloo, yee kafee piimu pu ne naha ke jinge ke na ge, y'a pu jomehee coni, yi da fyagi pu na, yi da gboco teri pu na ni zosaamaa ni, ma na jo ba y'a li pyi Kirisa mu we. ⁶Yi ganha ba kapyee ki pyi pu ne naa ye na, kanna tondaana y'a zhaa sipyii mu we. Ga y'a ki pyi ba Kirisa wo buloo ne we, yi da Kile nidaan pyi ni yi zoco pu beeri ni. ⁷Y'a labye wu pyi ni daan na mu ni, kanna yi ya wu pyi sipyii mu we, fo Kafoo. ⁸Y'a li ce na sipyaa sipya, m'a pye bulo la, ma shiin ya pye maye wo la, ma bu kasaana lemu beeri pye, lee wo kuduun ma da ba da Kafoo mu.

⁹Kafee, yee be p'a lee shi pyi yi wo buloo pu mu. Yi ganha bu da kafugo pele pu na bada we. Yi li ce na pu wo jujofoo we, na wee ninumo wu ne yee be wo we. Wee ne fugba we ni. Wee ya wa wo wa ni we.

Kiricen kashen yagboyo

¹⁰Ayiwa, yi fanha ta Kafoo ni wu sefeere ti baraga ni. ¹¹Yi Kile wo kashen yagboyo yi beeri le yiye na, konho y'i ja yere Shitaanni wo shizhiinme pu beeri sige. ¹²Bani we ni piimu pu wa kashen ki ni ge, pee ne Adama nagoo we. Ga jujofee pu ne pii, ni fanhafee, ni piimu pu ne ke konjo nibiige wogo ke jujoo ni ge, ni jinaa piimu pu ne fugba wu ni ge. ¹³Lee wuu na yi Kile wo kashen yagboyo yi beeri lo, konho caguunjo ki ba no y'i ja kashen ki nmo fo yi se ta, yi lowagaa wuu di ja yere.

¹⁴Yi yere, y'i can pye yi yapoyo! Yi tiime pye yi kashen fadeye! ¹⁵Yi yere y'i la le yi da Kile wo Jozaama pu yu, pee pemu pu ne jajinge jomo pu ge. Pee ya sipya fungongo tejee wu toyo tasinje ni ba tanhaya nijeye foo ne we. ¹⁶N'a daa we, wee wu ne nmasigije ke. Wee di bye yi mu tuun beeri ni, konho yi da Shitaanni wo na nmaya yi beeri furi. ¹⁷Yi juwuuro ti wo toco judojo ki be lo to, y'i Kile Munaa li wo nmopara li lo, lee ne Kile Kafila we. ¹⁸Y'a Kile neeri tuun beeri ni Kile Munaa li baraga ni, ni jereye tuuyo beeri ni. Yi la le yiye ni yi da lee pyi, yi da Kile neeri mu fefeere sipyii pu beeri mu.

¹⁹Yi da jerege pyi na be mu, konho di ba yu tuun wemu ni, Kile di jogana kan na mu di Jozaama pu kanmohono li naha jo di viinje ni lowaa ni. ²⁰Ali na li ta ne na ne be kaso ni pee Jozaama pe wuu na, ne wu ne pee wo kayahama. Wee tuun wu ni y'a Kile neeri na mu, di da yu ni lowaa ni ba n'a sii yaa na yu we.

Poli fo mujuu

²¹Na ceborona ni na taanpii Tishiki, wee wemu wu ne Kafoo wo kapyebye jomee foo ge, wee w'a da zhe ne fiin ni na keree ki beeri naha

jo yi mu. ²²Lee wuu na ne wu tun yi mu, kɔnhɔ y'i wù wo keree ki ce, wu she lowaa be le yi ni.

²³Wù To Kile ni wù Kafɔ Yesu Kirisa wu naniɛ, ni taanɛɛɛɛɛ, ni n'a daa kan cebooloo pu beeri mu! ²⁴Wù Kafɔ Yesu Kirisa kaa ya dan piimu ni tɛhɛɛ baa ge, Kile wu fɛrɛɛ kan pee beeri mu.